

MASARYKOVA UNIVERZITA

Carl Schmitt

Jiří Baroš

Realismus versus idealismus v politické filosofii

- síla versus rozum
- partikularismus versus univerzalizmus
- praxe versus teorie

Suverenita a diktatura

- auctoritas non veritas facit legem
- normativismus versus decizionismus
- suverén: ten, kdo rozhoduje o výjimečném stavu
- suverénní diktatura: lze suverenitu interpretovat demokratickým způsobem?
- kritika liberalismu

Ke konceptu politična

- Definice
- Politická komunita
- Politicky významné distinkce
- Politično a stát
- Antropologie v pozadí
- Kritika liberalismu
- Epocha neutralizací a odpolitizování

Ke konceptu politična

- **Definice**
- Politická komunita
- Politicky významné distinkce
- Politično a stát
- Antropologie v pozadí
- Kritika liberalismu
- Epocha neutralizací a odpolitizování

Definice

- odlišení přítel versus nepřítel
- politika versus morálka, estetika či ekonomika
- nepřítel je veřejný nepřítel
- jde o nejintenzivnější konflikt

Ke konceptu politična

- Definice
- **Politická komunita**
- Politicky významné distinkce
- Politično a stát
- Antropologie v pozadí
- Kritika liberalismu
- Epocha neutralizací a odpolitizování

Politická komunita

- vytyčení hranice přítel versus nepřítel
- primární versus sekundární pojem politična
- opravdovou politikou je jen ta mezinárodní
- válka předpokladem politiky
- problém liberalismu

Ke konceptu politična

- Definice
- Politická komunita
- **Politicky významné distinkce**
- Politično a stát
- Antropologie v pozadí
- Kritika liberalismu
- Epocha neutralizací a odpolitizování

Politicky významné distinkce

- jakékoliv, pokud jsou skupiny lidí ochotny proti sobě navzájem bojovat
- př. náboženských, morálních, ekonomických či etnických antagonismů
- politika může čerpat z různých oblastí života
- politické je rozhodujícím lidským uskupením

Ke konceptu politična

- Definice
- Politická komunita
- Politicky významné distinkce
- **Politično a stát**
- Antropologie v pozadí
- Kritika liberalismu
- Epocha neutralizací a odpolitizování

Politicko a stát

- pro patria mori
- pacifikace uvnitř státu
- distinkce přítel versus nepřítel určuje znaky identity lidu
- depolitizace politična
- nemožnost existence světového státu

Ke konceptu politična

- Definice
- Politická komunita
- Politicky významné distinkce
- Politično a stát
- **Antropologie v pozadí**
- Kritika liberalismu
- Epocha neutralizací a odpolitizování

Antropologie v pozadí

- negativní versus pozitivní antropologie
- všechny opravdové politické teorie předpokládají, že člověk je zlý.
- dogma o hříšnosti
- normativismus versus realismus

Ke konceptu politična

- Definice
- Politická komunita
- Politicky významné distinkce
- Politično a stát
- Antropologie v pozadí
- **Kritika liberalismu**
- Epocha neutralizací a odpolitizování

Kritika liberalismu

- kritika politiky
- liberalismus chce politično omezit a podřídít ekonomice
- liberální patos za svobodu a proti násilí
- liberalismus mezi etikou a ekonomikou
- poslední války lidstva
- syntéza Schmittovy kritiky liberalismu
- Schmittova kritika moderní kultury

Ke konceptu politična

- Definice
- Politická komunita
- Politicky významné distinkce
- Politično a stát
- Antropologie v pozadí
- Kritika liberalismu
- **Epocha neutralizací a odpolitizování**

Epocha neutralizací a odpolitizování

- novověk jako období neutralizace
X
- neustálé repolitizace
- neutralizací se absolutizují a moralizují konflikty
- teologie => racionální metafyzika =>
humanismus a morálka => ekonomie =>
technika

Teorie demokracie a ústavní teorie

- demokracie: vůle lidu a politická rovnost
- demokratická ústava a konstitutivní moc lidu
- materiální jádro ústavy
- změna režimu nacisty
- strážce ústavy

Exkurs I: kauza Melčák

Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 27/09:

Na návrh M. M. zrušilo plénum Ústavního soudu nálezem ze dne 10. září 2009 podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů ústavní zákon č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny, a to ke dni 10. září 2009. Současně k tomuto dni zrušilo rozhodnutí prezidenta republiky č. 207/2009 Sb., o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, kontrasignované předsedou vlády.

Napadený ústavní zákon stanovil, že volební období Poslanecké sněmovny zvolené v roce 2006 skončí v roce 2009 dnem voleb do Poslanecké sněmovny, které se budou konat nejpozději do 15. října 2009. Návrh na zrušení ústavního zákona byl podán společně s ústavní stížností, kterou se stěžovatel domáhal vyslovení zrušení výše uvedeného rozhodnutí prezidenta republiky, neboť podle jeho tvrzení došlo tímto rozhodnutím k porušení jeho základního práva na přístup k voleným a jiným veřejným funkcím za rovných podmínek podle čl. 21 odst. 4 Listiny. Řízení o ústavní stížnosti bylo vedeno pod sp. zn. Pl. ÚS 24/07. Porušení svého základního práva přitom navrhovatel spatřoval v napadeném ústavním zákonu, neboť pro jeden případ suspendovalo Ústavu tím, že změnilo pravidla volné, rovné a otevřené politické soutěže, jež patří mezi základní náležitosti demokratického právního státu podle čl. 9 odst. 2 Listiny. Napadený zákon navíc podle navrhovatele rovněž působil retroaktivně.

Exkurs II: prezidentská amnestie

Usnesení Ústavního soudu Pl. ÚS 4/13:

V souladu s tradičním doktrinálním názorem ve vztahu k jeho přezkoumatelnosti amnestijní rozhodnutí „nemůže být zrušeno“. To vyplývá z obsahového vymezení amnestie jako prerogativu exekutivy, který směřuje do oblasti moci soudní. Účelem amnestie je v kontrolním mechanismu brzd a vyvažování modifikovat účinky nebo následky ukončeného anebo probíhající trestního stíhání za účelem naplnění obecného dobra (skrze společenské milosrdenství, odpuštění či zapomenutí), případně reagovat, s ohledem na politické či trestněpolitické aspekty situace ve státě, na případné dysfunkce moci soudní při jeho dosahování. Bylo by logicky protismyslné, kdyby si „vyvažovaná“ moc soudní mohla zásah proti sobě samé odstranit tím, že by příslušný akt prostě „zrušila“. Jsou to právě zejména zmíněné znaky „milosrdenství“, „odpuštění“, „zapomenutí“, nepřítomnost práva či právního nároku a pojmová absence „odůvodnění“, jež znemožňují, aby amnestijní rozhodnutí bylo podrobeno přezkumu podobně jako jiné akty prezidenta, u nichž se tak již stalo. Lze tedy uzavřít, že amnestijní rozhodnutí je v zásadě z právní (soudní) kontroly vyňato, a proto je nutno je považovat za nezrušitelné ze strany soudní moci (k dispozici je toliko odpovědnost politická).

Liberální kosmopolitismus a základy mezinárodního řádu

- politická komunita a ius ad bellum
- ius publicum Europaeum: ius in bello, nebyla odlišena (ne)spravedlivá válka

X

- mezinárodní právní řád podřízený kritériím morální legitimacy a vnější právní kontroly
- pojem partyzána
- absolutní versus reálný nepřítel

Aktuálnost díla Carla Schmitta

Schmitt a moderní levice

- k dílu Chantal Mouffe
- Schmittova kritika parlamentní demokracie
- liberalismus a politično
- radikálně-liberálně-demokratická filosofie

Kritika parlamentní demokracie

- homogenita demokracie v. individualismus liberalismu
- krize moderní masové demokracie
- krize parlamentarismu

Liberalismus a politično

- kritika racionalismus a universalismu
- nedostatky liberalismu
- obhajoba liberálních politických institucí

Radikálně-liberálně-demokratické filosofie

- politično: vždy tu bude konflikt a rozdělení
- pojem politického režimu
- hodnoty liberálně demokratického režimu (S, R): vždy tu ale budou soutěžící interpretace
- úkol politické filosofie

Výjimečné stavy

- základní vymezení
- způsob zakotvení výjimečných stavů

Základní vymezení

- krizové či nouzové situace
- výjimečné a nouzové stavy
- rozhodnutí o výjimečném či nouzovém stavu

Zakotvení výjimečných stavů

- nepsané
- psané

Nepsané výjimečné stavy

- nadpozitivní charakter: přirozené právo na sebezáchovu
- obavy z excesů a rizika zneužití: koncentraci moci a opuštění právního státu

Psané výjimečné stavy

- generální klauzule
- detailní úprava
- jak předejít riziku zneužití?